

Življenje na Japonskem

A young girl with dark hair and a red floral hair ornament stands in a yellow and pink floral kimono. She is holding a white banner with Japanese text and illustrations. The background is a plain, light-colored wall.

DAN KULTURE

JESENSKI FESTIVAL SVETIŠČA MEIJI

FESTIVAL SHICHI-GO-SAN

SEJEM TORI NO ICHI

SUMO BORBA V FUKUOKI

JESENSKE DOBROTE: KAKI IN SLADKI KROMPIR

PRAZNIČNE LUČKE

ŽIVJO! Z JAPONSKE

IKEBANA

UVODNIK

Drage bralke, dragi bralci.

Pred vami je enajsta številka revije Življenje na Japonskem. November je prijeten jesenski mesec s hladnimi, suhimi dnevi. To je priljubljen čas za potovanja, saj je država povsem odeta v raznobarno jesensko listje. V severnih predelih, na primer v Saporu, pa že lahko zadiši po zimi.

Tokratno številko začnemo s praznovanjem državnega praznika dneva kulture, s katerim na Japonskem obeležujejo razglasitev miroljubne ustave, nadaljujemo pa s predstavitvijo nekaterih posebnih dogodkov v tem mesecu – jesenskega festivala svetišča Meiji v Tokiu, festivala za tri, pet in sedem let stare otroke, »petelinjega« sejma v šintoističnih svetiščih in jesenske *sumo* borbe v Fukuoki. Narava tudi v novembru postreže z nekaterimi dobrotami, mi vam predstavljamo izjemno priljubljen kaki in pečen sladki krompir, ki ga lahko kupimo od uličnih prodajalcev. Pred vrati je praznični december, zato marsikje že v novembru postavijo novoletno okrasitev.

V rubriki »Živjo! z Japonske« gostimo Sayuri Fujii in Izumi Mizuki, diplomantki Novega narodnega gledališča v Tokiu, ki bosta s še enim igralcem v začetku decembra nastopili v predstavi z japonskimi pravljicami.

V šestem delu serije o ikebani lahko preberete o uporabi jesenskega listja in suhega vejevja kot enakovrednih materialov za izdelavo ikebane, s pomočjo katerih izrazimo občutenje letnega časa.

Želimo vam obilo užitkov ob branju.

Veleposlaništvo Japonske

Uredništvo

Matej Črnjavič
Anja Hedl
Tanja Jakelj
Hironao Ohashi

Oblikovanje

Matej Črnjavič
Anja Hedl

Naslovnica

Incanus Japan, cc
<https://flic.kr/p/7dNAM3>
(fotografija je obrezana)

Dan kulture (*bunka no hi*) je državni praznik, ki ga na Japonskem praznujejo 3. novembra, ko je bila leta 1946 uradno razglašena nova, miroljubna ustava Japonske. Za počastitev in obeležitev tega dogodka so leta 1948 ta datum razglasili za dan spodbujanja in širjenja idealov ustave, to je ljubezni do miru in svobode skozi kulturne dejavnosti. Na ta dan po vsej državi poteka vrsta festivalov za širjenje in razvoj umetnosti, javne in zasebne organizacije pa podelijo različne nagrade za kulturne dosežke. Posebni red za zasluge na področju kulture in znanosti podeli tudi japonski cesar na slovesnosti v cesarki palači v Tokiu.

foto: heyhachi, cc;
<https://flic.kr/p/awtixpg>
(fotografija je obrezana)

Dan kulture

foto: Neve*sottile, cc;
<https://flic.kr/p/3VPdy1>
(fotografija je obrezana)

Festival svetišča Meiji

foto: Adrian Wiggins, cc;
<https://flic.kr/p/7c2kQ6>
(fotografija je obrezana)

Od 1. do 3. novembra v Tokiu poteka jesenski festival svetišča Meiji, v počastitev rojstnega dne cesarja Meijija. Obiskovalci tri dni uživajo v raznih predstavah in prikazih borilnih veščin. Dogodek vključuje prikaze plesa *bugaku*, gledališča *nō*, tradicionalne glasbe *hogaku* in japonskih borilnih veščin, kot je na primer *aikido*. Med najbolj priljubljenimi sta vsekakor lokostrelstvo na konjih *yabusame* in *sumo* rokoborba. Ker je svetišče Meiji povezano s cesarsko hišo in zelo spoštovano med višjimi sloji japonske družbe, na tem festivalu nastopajo le najboljši.

foto: Kevin, cc;
<https://flic.kr/p/aBUNJx>
(fotografija je obrezana)

Shichi-go-san (7-5-3) je dan, na katerem slavijo tri in sedem let stare deklince ter tri in pet let stari dečki. Ta leta so tradicionalno posebni mejniki na poti k odraslosti, ko so lahko prvič oblekli tradicionalne hlače *hakama* (5-letni dečki), zavezali svoj prvi pas *obi* (7-letne deklince) in si pustili rasti dolge lase (3-letne deklince in dečki). Še danes na ta dan večina otrok prejme svoj prvi *kimono*. Tako 15. novembra oziroma na najbližji vikend družina obišče šintoistično svetišče, kjer se udeležijo kratkega obreda. Otroci se razveselijo posebnih sladkarij *chitose ame* (tisoč let star bonbon), ki jim jih starši podarijo kot simbol za dolgo življenje, rast in zdravje.

Shichi-go-san

Sejem Tori-no-ichi

Tori-no-ichi je priljubljen dogodek ob dnevih petelina (*tori*), ki nastopijo vsakih 12 dni v novembru. Na te dneve v določenih šintoističnih svetiščih po Japonski pripravijo sejme na prostem, na katerih prodajajo *kumade*, grabljice iz bambusovega lesa, okrašene z amuleti, s katerimi naj bi v svoje življenje pritegnili blagostanje in srečo. Tradicionalno prodajalec in kupec ob sklenjeni kupčiji izvedeta ritual *teijime*, pri katerem ritmično in usklajeno ploskata. Najbolj znan in največji sejem z več deset tisoč obiskovalci poteka v tokijskem predelu Asakusa, kjer dneve petelina praznujejo že od obdobja Edo (1603-1868).

Novembrski *Kyūshū basho* v Fukuoki je zadnji izmed šestih velikih sumo turnirjev v letu. Fukuoka je sicer najmanjše izmed gostiteljskih mest, a se lokalno prebivalstvo nad odmevnim dogodkom toliko bolj navdušuje. Tudi tekmovalci z veseljem prispevajo k splošnemu vzdušju in zaidejo v lokalne restavracije in pivnice. Za vse, ki želijo ta 15-dnevni turnir izkusiti v polni meri, je priporočljivo, da si zagotovijo sedež na *tatamiju* iz japonske rogoznice, saj le na teh mestih obiskovalci sedijo na *zabutonih* (blazina za sedenje), ki jih lahko zalučajo proti prizorišču in tako izrazijo svoje neodobranje s sodnikovo odločitvijo ali rezultatom.

foto: GaijinGuide, cc;
<https://flic.kr/p/5Eh72G>
(fotografija je obrezana)

Sumo borba v Fukuoki

foto: GaijinGuide, cc;
<https://flic.kr/p/5EcnQ2>
(fotografija je obrezana)

Jesenske dobrote

foto: twinleaves, cc;
<https://flic.kr/p/49eFR9>
(fotografija je obrezana)

Kaki je na Japonskem tipičen in že od nekdaj izredno priljubljen jesenski sadež. Japonci kakije jedo sveže ali pa jih obesijo na nitke in jih posušijo. Posušeni kakiji se imenujejo *hoshi gaki*. Iz kakijev pripravljajo tudi različne sladkarije in sladice. Kaki je za Japonce vsekakor nepogrešljiv del jeseni. Ko pa se jesen prevesi v zimo, se na ulicah pojavijo prodajalci pečenega sladkega krompirja, imenovanega *ishi yaki imo*. Prodajalci sladki krompir pečejo na vročem kamenju in na posebno melodijo pojejo »*ishi yaaaaaki imooo, o imo*« ter tako privabljajo kupce.

foto: taitan, cc;
<https://flic.kr/p/pmnyeG>
(fotografija je obrezana)

Praznične lučke

Prav tako kot v Sloveniji so tudi na Japonskem praznične lučke izjemno priljubljene. V večini mest se lučke, ki pričarajo pravljico zimskega vzdušja, prižgejo novembra in razsvetljujejo ulice vse do konca decembra. Eno izmed številnih mest, ki se pozimi odene v sijaj, je Sapporo, kjer bodo lučke letos zagorele že šestintridesetih. Iz začetnih tisoč, ki so se raztezale od železniške postaje do parka Odori leta 1981, je njihovo število skozi leta naraslo na 520.000. Lučke pa niso vse, kar lahko v tem času občudujete, saj se v Sapporu skupno z njimi odpre tudi božični sejem.

foto: Tom Wisdom, cc;
<https://flic.kr/p/bCK2k4>
(fotografija je obrezana)

foto: sbszine, cc;
<https://flic.kr/p/5NjYsD>
(fotografija je obrezana)

foto: Mary Ito, cc;
<https://flic.kr/p/7jseEh>
(fotografija je obrezana)

Živjo! z Japonske

Besedilo in fotografije: Sayuri Fujii in Izumi Mizuki

Sayuri Fujii je gledališka, filmska in televizijska igralka, ki je januarja letos ustanovila novo gledališko skupino imenovano Maki-fun. Izumi Mizuki je lutkarica in izdelovalka lutk. Od marca 2015 sodeluje v projektu kratkih filmov v Ljubljani. Obe sta diplomirali v dramskem studiu Novega narodnega gledališča v Tokiu.

Jesensko obdobje je prijetno in osvežujoče. Izmed štirih letnih časov je prav jesen tista, ki še posebej močno vzbuja človeško radovednost in ponuja veliko možnosti za doživetja. V tej številki revije Življenje na Japonskem vas bom popeljala na jesenski sprehod čez svojo umetnost in čtivo, ki ga prebiram.

Zelo rada imam *mange* (japonski stripi). Prosim, ne prezirajte jih kot čtivo namenjeno zgolj otrokom. V zadnjem času postaja kultura japonskih mang tudi v Evropi in Aziji vse bolj popularna. Pred kratkim smo praznovali noč čarovnic in veliko tujcev se je obleklo v priljubljene like iz animejev, mang in računalniških igric, kar se imenuje *cosplay* (okrajšava angleškega izraza *costume play*) in se v povorki sprehodilo čez mesto.

Najprej se bomo ustavili v trgovini Mandarake. V notranjosti lahko vzremo kraljestvo starih in novih mang. Ob mangah pa se prodajajo tudi različne figurice, predmeti in artikli s podobami junakov, ki so razvrščeni v vitrinah. Najredkejši izmed teh predmetov se imenujejo *otakara* (zaklad) in dosegajo zelo visoke cene. »O! Tole pa poznam! To sem nekoč imela!« pomislim, ko se dotaknem predmetov. Spomnim se nepopisnega veselja in na dan privrejo spomini ter občutek navdušenja nad zbirko, ki sem jo imela v času zgodnje mladosti. V naslednjem trenutku pa že obžalujem: »Tega nikoli ne bi smela vreči stran.« Tukaj kupujem mnogo različnih artiklov. Sreča ob zbiranju in veselje ob prodajanju teh artiklov je svet *otakujev* (op.p. izredni ljubitelji kulture animejev, mang in računalniških igric). V kletni etaži mesta tako cveti pravo majhno sveto mesto. Naslednja postaja na moji poti je kotichek za izposojanje stripov v izposojevalnici Tsutaya. Do deset izmed željenih mang si lahko izposodiš za teden dni za 80 jenov, kar je slabih 70 centov, na dan.

Pogled na svet, ki je upodobljen v mangah in podobe junakov so močno vplivale na ideje mojega odrskega izražanja. Igralec nikoli ne ve, kaj mu bo pri igri koristilo, zato je zbiranje namigov odvisno od rahločutnosti posameznika. Takšni in drugačni liki, ki sem jih do sedaj upodobila, so zmeraj bili liki, ki so se pojavili tudi v mangah. Zanima me, če vas to preseneča? Le kaj bom prebirala danes zvečer?

Moč domišljije je moja jesenska hrana. Kakšna pa je letošnja jesen za vas?

Sayuri Fujii

Zame je november obdobje, ko se v mojem rodnem mestu Kumamoto odvija festival Myōken. V času tega festivala, katerega začetki naj bi segali v obdobje Edo(1603–1868), se mesec dni odvijajo različni šintoistični obredi. Sestavni del tega festivala, ki ga je vsekakor vredno omeniti, je domišljijško bitje *game*, ki je kombinacija želve in kače. *Game*, ki jo premika pet lutkarjev, koraka čez mesto in teče v reki. To bitje resnično izgleda, kot da je živo. V otroštvu sem v času festivala Myōken prvič jasno začutila, da lahko ljudje lutkam vdihnejo življenje, ko jih premikajo. Ta nepozabni spomin sedaj povezujem s svojo dejavnostjo v lutkovnem gledališču.

Naslednji mesec bo festival Myōken uvrščen na UNESCOV seznam kulturne dediščine. Zelo me veseli, da lahko moj ljubljeni festival prav v tem času predstavim slovenskemu občinstvu.

Izumi Mizuki

Življenje na Japonskem in ikebana

Besedilo in fotografije:
Mezaki Mayumi,
študijska skupina Ikenobo Italija

November je na Japonskem čas jesensko obarvanega listja. To je vedro obdobje, ko nam rastline pred počitkom še enkrat pokažejo trenutek sijaja svojega življenja. V času, ko se dnevi ohlajajo, se ljudje odpravijo v hribe in doline ter uživajo v pisanem listju, ta običaj se imenuje *momiji gari*.

V umetnosti ikebane je izrednega pomena občutenje letnega časa. Včasih lahko prav preko posušenih vej in venečega listja resnično začutimo življenjsko silo narave in letnih časov. V šoli Ikenobo se ne omejujemo zgolj na lepe rože, ampak v aranžmajih uporabljamo tudi veneče liste in suho vejevje. Če jesensko listje okrasimo s suhimi vejami in borovim zelenjem, je njihova lepota še bolj izstopajoča. To je ena izmed radosti aranžiranja rož.

Šola ikebane Ikenobo bo v naslednjem letu obeležila 550 let zgodovine in prav naslednje leto junija pričakujemo tudi premierno predvajanje filma *Hana ikusa* (Boj rož), ki bo izšel pod okriljem filmske družbe Toei. Glavni junak filma je Ikenobo Senkō, ki je bil v obdobju vojskujočih se držav (1467-1590) vodja šole Ikenobo. Film je osnovan na zgodovinskem romanu Onizuke Tadashija z istim naslovom, *Hana ikusa*, ki je izšel leta 2011 pri založbi Kadokawa. Vse aranžmaje, ki se pojavijo v filmu, skupaj jih je več kot sto, je pripravila šola Ikenobo. Film prikazuje esenco japonske kulture, ki vključuje tudi japonsko pot čaja (*chadō*). Premiere naslednjega leta se resnično veselim.

Igralska zasedba: Toyotomi Hideyoshi/Ichikawa Ennosuke, Oda Nobunaga/Nakai Kiichi, Maeda Toshiie/Sasaki Kuranosuke, Senno Rikyu/Sato Koichi, Ikenobo Senkō/Nomura Mansai in drugi.

